

813

W

1. Coccardi: Henr. Martij Baron de
inbr Jab Cassels gespraef.
Quinteln 1662.
2. Flaccij: Matth. J. S. tract. de
Augustini et Manichaeorum
sententia, in controversia
peccati, 1572.
3. Flemming: Paulij David,
in psalme, 1635
4. Gaducci: Petri purgatorium
Leipzig 1603.
5. Heerbrandi: Jac. apologia,
tubinge 1581.

73
REPETITIO ET
CONFIRMATIO ORTHODO-
XAE SENTENTIAE DE PECCA-
TO ORIGINALI: QVOD NEQVA-
quam sit vlla substantia, sed extrema substantiæ
a Deo conditæ corruptio: fulta & com-
munita immoto scripturæ
fundamento.

Per D. Simonem Musæum.

ADVERSVS FALSAM ET CA-
LVMNIOSAM REFVTATIONEM
Matthiæ Flaciij Illyrici & eius
filij satellitis.

I E N A E
Impressum per Donatum Ritzenhan,
Anno M. D. LXXIII.

REPERTITIO ET

CONSERVATIO ORTHODO-

XAE SENTENTIAE DE BECCA

TO ORIGINALI: QVOD NE QVA

partia vltima (ob)curat (ut) amice

a Deo condita corruptio: Julia & curis

manus inuoluit scripturae

inuestigatio

Per D. Simonem Martinum

ADVERSVS FALSIAM ET CA-

RAM REPUTATIONEM

Martinus Sicut David & eius

ad facillime

I E N A E

Impressum per Dominum Rixnerum

Anno M. D. LXXIII

Vm in controuersia de peccato originali,
prouocatus ab Illyrico, verum testimoni-
um publice coram Ecclesia dederim, & ex
solido scripturæ fundamento demonstra-
rim: Peccatum originale, nullo modo sub-
stantiam vllam dici posse, nisi aut sanctissimo Deo, tur-
pissimum opus Sathanæ in efficiendo malo culpæ im-
putetur, cum horribili blasphematione & negatione
eius iusticiæ ac bonitatis: Aut omnipotentia condendi
nouas substantias & specificas formas, Sathanæ tribu-
atur: Multi piij cupide Illyrici responsionem expecta-
runt, certa spe concepta, fore, vt aut firmioribus argu-
mentis & scripturæ fundamentis suam sententiam so-
lide corroboraret, meamq; euerteret: Aut si id non
posset, saltem humiliter demonstratæ veritati assurgeret,
& abiecto errore cesaret afflictam Ecclesiam pe-
riculoso & antea inaudito paradoxo turbare. Horum
alterutrum omnino ei faciendum fuit, si modo & con-
scientiæ suæ ullam rationem haberet, Et saluificæ ve-
ritatis, & piæ tranquillitatis in Ecclesia studio teneretur.

At virulenta ac plane sophistica eius refutatio, quam
meę sententiæ opposuit, euidenter testatur, quam nihil
horum pensi habeat, dum loco firmioris demonstra-
tionis, vel pœnitentiæ, ad hostile potius bellum, & ca-
pitale odium aduersus me monitorē inflammatus est:
Vsq; adeo, vt singulæ eius paginae & voces instar ma-
ris intempestuosi, diris imprecationibus & acerbissi-
mis conuicijs spument & exæstuent: Ita, ut in nullum
etiam obstinatissimum hæreticum furiosius debar-
chari, & choleram suam euomere potuisset: Appellat
me

me malæ fidei censorem, criticum à genero suo sedu-
ctum, inquisitorem hæreticæ prauitatis, proferentem
Diabolicas calumnias, spiritualiter insanientem, sub-
uerium, & correptum Spiritu vertiginis, à quo nihil
certæ Theologiæ petiqueat, &c.

Et postquam hoc diluuium fœdissimorum conui-
ciorum me conspurcauit & submersit, multo grauius,
quam vllus maledicus Semei vel Rabfaces, tandem
affirmat se mihi tanquam veteri amico parcere: Alio-
qui totam maledicentiæ pharetram in me effusus.
Quis iam in Illyrico desideret in amicos veteres fi-
dem? indociles mansuetudinem? & in religioso præ-
lio, statim in primo conflictu, modestiam? Quantu-
lum quaeso abest iste Spiritus ab illo, de quo Psalmus
10: inquit: Sufflat contra omnes inimicos suos, & ma-
ledictione os eius plenum est, &c.

Postremo quasi nouus quidam Achilles, re præ-
clare gesta, & coronatione digna, sic calumnijs & ma-
ledictis me prostratum & confossum, tandem acerbis-
simis sarcasmis sepelit & vociferatur: Eat nunc Mu-
sæus iste Criticus, & clamet Illyricum blasphemare, &
facere Deum autorem, causamq; originalis peccati, &
facere ex Deo Diabolum, cum nemo id vnquam cras-
sius & fœdius ipso fecerit, &c.

Quid hic respondeat miser & inermis Musæus
tã instructo & formidabili bellatori? Enimvero, si mi-
hi liberet cum furente furere, Et contra præceptum Sa-
lomonis, stulto respondere iuxta eius stulticiã, vt simi-
lis ei fierem, non deesset mihi similis moneta, eaq; non
ita

autē per apostasiam hominis, à Satana latrone & sedu-
ctore, non sine efficaci maledictione Dei (morte
morieris) in pessimam quandam imaginem aut
formam inuersa & peruersa. Hæc Illyricus senior.

Eodem modo Illyricus iunior, sine dubio ex Pa-
tris instructione, in Ternione B. 4. reprehendens me,
tribuentem Deo tantum priuationem bonorum, & ne-
gantem vllam efficacem positionem malorum culpæ
in Deum cadere, Ipse contrarium vrgens inquit: Fate-
tur Musæus Deum priuasse hominem vita, mox sibi
ipsi contrarius, dum dicit, Deum non dedisse ei for-
mam nouam, &c. Ibidem. Fatetur hominem maledi-
ctione Dei esse perditum, & negat hominis formam
substantialem bonam a Deo mutatam in substan-
tialem contrariam, &c.

Ex his verbis bona fide citatis, iudicent omnes
pij, vtra sententia magis sit orthodoxa, vel vtra magis
declinet ad Manicheismum: Illyricine, qui diserte pro-
nunciat, imaginem Satanæ, efficaci maledictione Dei
effectam: An nostra potius, qui iuxta normam scriptu-
ræ constanter profiteamur, Deum pro sua essentiali &
immutabili bonitate, nullam prorsus efficacem vim
exerere in efficiendam seu quoquo modo iuuandã for-
mam seu imaginem Satanæ: Quod tanquam malum
culpæ, tam impossibile sit cadere in Deum, æternum
fontem bonitatis, & hostem turpitudinis, quam non
esse Deum: Licet ratione seueræ & legalis iusticiæ,
priuet bonis, & puniat temporalibus & æternis dolo-
ribus ingratas Creaturas: Non autem fabricet vel
armet

armet vlla organa ad peccandum & ruendum contra
eius sanctam voluntatem. Si quidem in Deo veraci,
non sunt pugnantes voluntates & actiones.

Cum itaq; totus cardo praesentis controuersiae
recte dijudicandae, praecipuae pendeat, ex norma lega-
lis iusticiae in Deo, iuxta quam omnes rationales crea-
turas, Angelos & Homines ad suam imaginem con-
didit, & lapsas quoq; puniuit: Summa necessitas po-
stulat vt eius proprietates paulo altius repetitae excu-
tiantur, & dogma Illyrici ad ipsarum amussim dili-
genter exigantur, Tunc enim liquido elucescet eius
absurditas & falsitas.

Passim sacrae literae, generaliter Deum nuncu-
pant Iustum, propterea quod talis sit eius substantia,
voluntas & actio immutabiliter, Iuxta haec testimo-
nia. Veluti, Psal. 7. Deus iustus Iudex est. Item Psal.
118. Iustus est Dominus, & iusta iudicia eius, &c.

Deinde distinguit scriptura, talem Dei iustici-
am, in duo diuersa officia, idq; vsitatis vocabulis, Iu-
dicij & Iusticiae, iuxta Psalmum 89. Iusticia & iudicium
basis throni eius.

Iusticia in Deo proprie illud est, quod vulgo vo-
catur bonum morale, seu bonitas & sanctitas, in deca-
logo delineata & promulgata, qua & ipsa talis est, in
perfectissimo gradu, & iuxta hanc normam, omnes
rationales Creaturas, Angelos & Homines crea-
uit, mouet ac regit: Qua etiam ab omnibus im-
mundis rebus, aliunde inuectis, contra Sanctam
A iij eius

eius voluntatem, discernitur agendo & gubernando. Quemadmodum Moses Gen. I. eum hoc nomine prædicans inquit: Vidit Deus omnia quæ fecerat, & erant valde bona, scilicet, utroque modo, tam moraliter conformia voluntati Dei, quam naturaliter apta & destinata ad bonum finem & certum usum, Propter hoc officium legalis iusticiæ in Deo, dicit Christus Matthe. 19. Nemo bonus est, nisi solus Deus. Quia ipse quoque Deus, Levitic. 19, inquit, Sancti estote, quia ego sanctus sum.

Cum hoc bono morali in Deo extreme pugnat, malum morale, seu culpæ, quod teste etiam ipso Illyrico, in sua clavi, est dissonantia creaturæ rationalis, à voluntate & iusticia Dei, propter quam omnes lapsi Angeli & homines, appellantur mali & perversi. Sicut de Angelis pronunciat Christus Matth. 12. quod sint immundi spiritus, De hominibus vero Paulus Ro. 3. Quod omnes sint inutiles facti, & ne vnus quidem iustus.

Huiusmodi mali, moralis effectiõnem, promotionẽ vel approbationẽ, tam impossibile est cadere in deũ, quã non esse Deũ, Sicut Moses Deu. 32. inquit: Fidelis est Deus, & non est iniquitas in eo, iustus & rectus est. Sed generatio prava & perversa perversè egit contra Deum. Item Ps. 5. Quoniam non Deus es tu, cui placeat impietas, neque morabitur apud te malum. Item Psal. 145. Iustus est Dominus in omnibus vijs suis, & sanctus in omnibus operibus suis. Item Syracides 15. Ne dixeris si falsum docui, Deus id fecit. Quod enim ipse odit, nequaquam facias, Deus abominatur omnem idola-

idolatriam, & qui eum timet, abhorret ab ea. Deus ne-
minem iubet esse impium, neq; concedit cuiquam pec-
care. Item Matthei. 13. Christus mirantibus Apосто-
lis ob zizania in agro eius succrescentia, respondens
excusat Deum patrem familias, & dicit, hoc inimicus
fecit. Item S. Iohannes 1. Epistol. 2. Concupiscentia
carnis non est ex Patre, sed ex mundo. Item primo
capite eiusdem epistolæ: Deus lux est, & non sunt vl-
læ in eo tenebræ, si dixerimus, quod societatem habe-
mus cum eo, & in tenebris ambulamus, mentimur:
Sin vero in luce ambulamus, sicut ipse in luce est,
societatem cum eo habemus, &c. Item Iacobus
capite. 1. Nemo tentatus dicat, se à Deo tentari, De-
us enim ipse nullis malis tentari potest, ita neq; ali-
um tentat: Vnusquisque autem tentatur, dum à pro-
pria concupiscentia abstrahitur & inescatur, Dein-
de concupiscentia parit peccatum: Peccatum vero
patratum, gignit mortem. Ne erretis fratres mei dile-
cti, omnis donatio bona, & omne donum perfectum,
è supernis est, descendens à Patre luminum, apud quē
non est transmutatio, aut conuersionis obumbratio,
Id est, Deus manet perpetuo immutabilis in bono mo-
rali solummodo faciendo, & nunq; vertitur ad ma-
lum morale, sicut ipse id comprobans Mala. 2. inquit,
Ego sum Deus, qui non mutor. Ideo Lutherus folio
110. in Genesin dicit: Ideo diligenter discite locum de
peccato originali, neq; disputetis, quare Deus id per-
miserit: Nota peccatum originale esse ortum Permissi-
one & non efficaci maledictione Dei.

Ex hoc cumulo firmissimorum testimoniorum
irrefragabiliter euincitur prius officium legalis iusti-
ciæ in Deo, quod sit immutabilis in bono morali faci-

B

endo

endo, & multo magis contrarius malo morali, quam
ignis aquæ.

Alterum officium vocat scriptura iudicium, spe-
ctans ad bonum vel malum naturale, seu pœnæ, quod
ipse quoque Illyricus in sua clauæ definit, esse omnem de-
structionem diuinæ ordinationis in creaturis intelli-
gentibus, etiam in homine, quatenus est non intelli-
gens, vt sunt morbi, mors, & omnis omnino destru-
ctio. Et addit Illyricus, hoc malum pœnæ rectissime
tribui Deo, vt iudici mundi: Malum vero culpæ soli
homini & Diabolo.

Isto igitur altero officio, Deus vel benedicit ac
præmijs afficit conformes sibi creaturas: vel maledicit
& pœnas infligit ingratis & peruersis, priuando eas
suis bonis & cruciando doloribus, Sicut vtrunq; Mo-
ses exprimit Deute: 28. Si obedieris voci Dei tui, tunc
vniuersæ benedictiones super te venient, &c. Sin au-
tem auerteris te, cadent super te omnes maledictio-
nes. Negari igitur minime potest, priuationem bono-
rum Deo congruere, tanquam iustam pœnam in in-
gratas creaturas: Nisi forte in dubium vocari posset,
de genere bonorum: An priuatio saltem in bona na-
turalia, An vero in moralia quoque cadat.

Ego quidem in ea sententia sum, quod in vtrunq;
genus cadat, moueorque hisce dictis. Veluti Psalm.
51. Spiritum sanctum ne auferas a me: Quo etiam do-
na spiritus moralia, veluti sapientia & iustitia compre-
henduntur. Idem etiam videtur docere Christus, Mat.
25, similitudine de negociantibus, vbi cum ingrato &
segni

segni negociatore grauitere exostulans inquit: Tu ser-
ue nequam & piger, sciebas quod metam, vbi non ses-
minauit, & congregem, vbi non sparsi &c. Tollite ab
eo talentum, & date ei qui habet decem talenta. Omni
enim habenti dabitur: Qui vero non habet, etiam id
quod habet auferetur ab eo. Inutilem autē seruum eij-
cite in tenebras exteriores: Ibi erit fletus & stridor den-
tium. Plane ad eum modum Deus tam Angelos, quam
homines creauit, veluti suos negociatores, & opulen-
ter suis bonis, iustitia & sapientia instruxit, ad gloriam
suam propagandam. Verum cum abusi sunt ipsis ad
eius contemptum & vanitatem, rursus spoliavit eos in
pœnam: Non autem efficaciter & positue peruersos
reddidit ad peccandum.

Id quidem sine periculo mihi videtur dici posse:
Veruntamen potius quæ vlla etiam minima parte, im-
motum & sacrosanctum hoc ἀξίωμα (quod Deus non
sit autor peccati) labefactari patiar, non grauatim re-
stringam priuationem, in genus duntaxat bonorum
naturalium: moralia autem dicam, ab homine ingrato
petulanter executi. Ita minus periculi erit à Manichæa
labe.

Porro duplex hoc malū, culpæ scilicet & pœnæ, quo-
rum alterum à Satana & homine lapsa, alterum autem
à Deo iusto iudice proficiscitur, peperit etiā diuersam
significationem vocabulis, destructionis, perditionis
& corruptionis. Interdum enim de malo morali seu cul-
pæ accipiuntur. Veluti Genes. 5. Omnis caro cor-
ruperat viam suam. Item Psalm. 14. Omnes corru-
pti & abominabiles facti sunt. Hoc sensu tantum lapsis
Angelis & Hominibus competunt. Interdum au-
tem vsurpantur pro malo pœnæ. Vt I. Corinth. 1.

B ij

Per-

Perdam sapientiam sapientum. Item Gene. 13. Antequam perderet Dominus sodoma, erat quasi hortus Dei, Hoc posteriore sensu recte Deo tribuuntur.

Hanc significationum diuersitatem ideo recito, quod Illyricus ambiguitate harum vocum (corruptionis & destructionis) insidias mihi struit, & inde fraudulenter contra meam mentem, crimen Manichæismi mihi impingit & consuit, sicut mox ostendetur.

Iam exigat pius lector ad hanc irrefragabilem normam & declarationem legalis iusticiæ Dei, dogma Illyrici, quod meæ sententiæ opposuit, tunc palpabiliter deprehendet, quam blasphemus in sanctum Deum, & quam iniurius & mendax sit in me in fontem. Licet enim ipse quoque autoritate scripturæ coactus, saltem in speciem discernat malum culpæ à malo pœnæ, idque in sua clauis negat in Deum cadere: tamen in sua refutatione dementatus impatientia reprehensionis aduersus me contrarium asserens inquit.

Cœterum vera responsio est, quod sicut sæpissime prioribus meis scriptis ostendi, ipsa præpotens reginæque vis, quæ tam potenter malicioseque regnat in toto genere humano & infinitis milibus dæmonum non sit quædam res aut vis a solo Satana effecta, ut Manichæi voluerunt: Sed sit potius vis & potentia, olim quidem à Deo optime condita, formata & effigata, & tunc vocata liberum arbitrium, promptissime à Deo ad omne opus seruiens. Postea autem per apostasiam hominis, à Satana latrone & seductore Non
fine

sine efficaci maledictione Dei (morte morieris) in
pessimam quandam imaginem aut formam inuer
sa & peruersa. Hæc Illyricus.

His verbis ipse Illyricus diserte testatur, se suam
sententiam, de peccato originali, in breuem quandã
summam comprehendere quam maxime ratam & au
tentiam haberi velit, quandoquidem vocat eam ve
ram responsionem: Et quidem talem, quam ipse sæ
pissime prioribus suis scriptis ostenderit inculcarit,
Ideo operæ precium est, eam diligenter excutere, &
iuxta analogiam scripturæ examinare, sicut Paulus
i. Thessal. 5. monet inquiring, Omnia probate, & quod
bonum est tenete,

Initio autem cernitur hic in Illyrico insigne ex
emplum dicti Salomonis Prouerb. 1. 2 labium verita
tis est stabile perpetuo: Lingua autem mendacij vix
momento. Item ibidem Improbus irretitur transgres
sione suorum labiorum, Id est, implicat seipsum anti
logijs, quasi laqueis sibi ipsi iniectis, vt facile ex suis
ipsius verbis mendacij conuinci queat. Sicut enim
veritas est plana, simplex, perq; omnia sibi cõstans: Ita
vicissim falsitas est tortuosa, vbiq; impingens & seip
sam euertens ac prodens, idq; tanto magis, quanto spe
ciosius conatur sese palliare & occultare ob suam tur
pitudinem.

Novit Illyricus vniuersam ecclesiam abomina
ri, & nullas piorum aures admittere hanc vocem:
quod Deus sit autor, aut vlllo modo promotor mali
culpæ, seu peccati originalis, Ideo tragice clamat, sibi
præter suam mentem huiusmodi crimen affingi, At
reuera

reuera sub prætextu huius protestationis omnibus ex-
tensis nervis & viribus aliud nihil molitur, quæ ut hoc ob-
tineat. Ideo aperte in prædicta descriptione peccati
originalis, tres eius causas concurrentes ponit: Vide-
licet, Hominem, Satanam & Deum. Homini tribuit
apostasiam factam in Paradyso, in lapsu primorum pa-
rentum. Satanæ autem, tanquam latroni & seductori inuer-
sionem & peruersionem imaginis & formæ essentialis
optimæ in pessimam.

Verum quia videt hoc soli Satanæ non esse pos-
sibile præstitum: Ideo adiungit ei Deum socium cum
sua efficaci maledictione, ita, ut in peruersione & inuer-
sione illius pessimæ imaginis, præcipuas partes præ-
stet per suam maledictionem: Idque per talem maledic-
tionem, quæ non sit simpliciter desertiua vel inflicti-
ua dolorum, vel permissiua mali culpæ, ob ingrati-
tudinem, congruens iusticiæ diuinæ, tanquam malum
pœnæ: Sed maledictio efficax, operosa & positiua ma-
li culpæ.

Hunc sensum nobis etiam inuitis obtrudunt &
ingerunt supradicta verba Illyrici, ita, ut nos videntes
& intelligentes nullo modo fascinare queat, vel ratio-
ne vlla elabi, etiamsi pro sua astutia & versutia omnes
Vulpinas technas tentet, & plusquam omnes pro-
thei & Chameleontes in mille formas se vertat.

Hic cogitent piæ mentes, quo tandem hæc vergant.
Cum enim Illyricus grauitatem peccati originalis
constituat & æstimet, non ex obiecto principaliter, Id
est, violatione Dei, tanquam infiniti boni: Sed sub-
iecto

iecto, id est, transformatione nostrę substantię, eamq̃
transformationem efficaci maledictioni Dei, tan-
quā potentissimę causę ascribat: An non inde seque-
tur Deum esse summum peccatorem, & culpam ac con-
tumeliã peccati originalis, maxime in eũ redundare,
plusquam in hominem vel Satanam, vtpote qui pessimã
illam formam sua efficaci maledictione absoluerit
& exædificauerit, quam neq̃ solus homo, neq̃ solus Sa-
tan, sine eius adminiculo perficere potuit.

Hoc pacto sanctissimus & iustissimus Deus non so-
lum defraudatur gloria bonitatis, sed etiam abdicatur
officio iudicandi impium mundum, Sicut Paulus
Roman. 3. inquit: Si Deus iniustus est, quomodo iu-
dicabit mundum? Vibrante enim ipso fulmen æter-
næ damnationis, mundus statim optimo iure exci-
piet & dicet: Cur me damnas? cum tua ipsius cul-
pa sim talis, & tua efficaci maledictione in pessimã
formam & imaginem essentialiter inuersus &
peruersus sim.

Quemadmodum hoc blasphema exceptio-
ne & accusatione Dei, vsi sunt primi Parentes in
Paradyso statim post lapsum, Cum producti an-
te tribunal Dei euadere tentant translatione cul-
pæ. Adam enim interrogatus, cur peccasset, re-
spondet: Mulier quam dedisti mihi sociam, de-
dit mihi deligno, & comedi. Hęc interprete
Luthero, vox est plena irarum contra Deum, qua
culpam peccati transfert in Deum, & murmurat
contra Deum: Quasi diceret, hoc incommodo tu
ipse

B iij

ipse

ipse me onerasti, si mulieri dedisses proprium aliquem hortum, nec me eius cohabitatione grauasses, mansissem sine peccato: Quod igitur peccaui tua culpa est, qui addidisti mihi vxorem.

Simili modo Heua respondet, Serpens decepit me & comedi: Quasi diceret, interprete Luthero: Tua culpa est, cur enim serpentem Creasti, & permisisti in Paradysum, & me decipere &c. Hic addit Lutherus: An non hoc est accusare Deum Creatorem, & culpam à se remouere? Sic videmus peccatum vbiq; idem esse & agere, non vult esse peccatum, sed iustitia. Hoc cum obtinere non potest, in Deum reclinat culpam, vt Deum arguentem peccatum mendacij arguat. Ita ex peccato humano fit peccatum plane Diabolicum, & incredulitas vertitur in blasphemiam, &c. Ad augendam & confirmandam huiusmodi blasphemiam accusationem Dei Illyricus egregie frigidam suffundit.

Quanquam autem prædicta responsa primorum parentum erga Deum fuerunt falsa, iniusta & blasphema, tamen reuera comparata ad Illyrici dogma, multo sunt mitiora & modestiora. Ipsi enim Deo imputant tantum occasionem ad peccandum præbitam, & permissionem, quod pro sua omnipotentia non remouerit talem occasionem, At Illyricus longè eos superans impudentia, assignat Deo efficaciam seu efficaciam maledictionem, ad ipsorum peruersionem & inuersionem formæ & imaginis essentialis in pessimam, Et ita viam sternit ad Blasphemias multo maiores, quæ Manichæorum vnquam fuerunt.

Vete

Veteres enim Manichæi, ipso etiam teste, non
fenserunt peccatum à bono, sed à malo Deo creatum,
& homini ab extra infusum. Illyricus autem non vere-
tur ipsi bono & sancto Deo, hoc crimen impingere,
quod nostræ animæ substantiam bonam conditam,
rursus efficaci maledictione, vna cum Satana latrone
& seductore, inuerterit & peruerterit in pessimam.
Cum merito cogitare deberet, Deum ita temperare
seueritatem suæ iusticiæ, in puniendis ingratis crea-
turis, vt non amittat gloriam sanctitatis & bonitatis
per effectiorem mali culpæ, qua amissa, desinit esse
Deus.

Si peccatum originale (vt asserit Illyricus) est
nova substantia, vel transmutatio essentialis formæ bo-
næ in contrariam essentialis, necesse est huiusmodi
metamorphosin, existere in duobus rationalibus sub-
iectis, Angelis scilicet & hominibus: Et quidem in
Angelis tanto magis, quanto grauius lapsi sunt. Si An-
gelis tribuitur, necesse est dicere, quod aut à seipsis, aut
à Deo sint transmutati. Hic enim nullum est tertium.
A seipsis autem non potuerunt transmutari, quia nulla
creatura suam ipsius substantiam à Deo conditam, in
diuersam speciem mutare potest, licet se à bono ad ma-
lum auertere possit. Ergo culpa recidit in deum con-
ditorem, vt idem sit in Angelis autor boni & mali es-
sentialis moraliter. Hoc autem posito & concessio, a-
mittit Deus suam bonitatem & sanctitatem, qua com-
missa desinit esse Deus, iuxta regulam legalis iusticiæ
supra declaratam, vna cum citatis firmis testimonijs
scripturæ. Passim scriptura loquens de norma iudi-
cij Dei, affirmat ipsum daturum vnicuique iuxta opera
C sua.

sua. Ergo Deus seipsum puniet omnium grauissime propter peccatum originale, quod (teste Illyrico) ipse efficaci maledictione tanquam suum opus vna cum Satana produxit: Et Christus crucifixus magis propter Dei & Satanæ opus, quod est transformatio nostræ naturæ ab ipsis facta, quam propter nostrum opus, quod est apostasia & violatio Dei infiniti boni passus est. Quo quid posset cogitari absurdius & magis blasphemum in sanctum Deum?

Vtrobique igitur firmiter statuendum est Deum prorsus immunem esse à morali corruptione & transmutatione tam Angelorum quam hominum, iuxta expressum testimonium Christi, Iohan. 8. de lapsu Angelorum in hunc modum loquentis: Diabolus homicida erat ab initio, & in veritate non stetit, quia non est veritas in eo. Cum loquitur mendacium, ex proprijs loquitur, & eius rei pater est:

Hic diserte ipse filius Dei totam causam lapsus & corruptionis Angelorum reijcit à Deo creatore in ipsos. Non enim dicit cum Illyrico, Diabolum efficaci maledictione Dei in pessimam formam transmutatum essentialiter: Sed simpliciter non stetisse in veritate: Et loqui mendacia, non aliunde à Deo accepta, & effecta, sed ex proprijs: Esseque patrem mendacij, hoc est, primum autorem & causam, ita, vt neque Deus, qui est fons & pater veritatis, neque quisquam alius eum in mendacem mutauerit.

Licet igitur Deus veluti ignis consumens peccatores (vt in Deut. 4. & in Epistola ad Heb. 12. vocatur) Angelos lapsos, ratione suæ seueræ iustitiæ, collatis bonis priuauerit, & æternis doloribus & cruciatibus addi-

addixerit (quod appellatur malum poenae) Tamen eius
immutabilis sanctitas & bonitas, nullo modo patitur
asseuerare, quod per efficacem maledictionem sit au-
tor, introductor & promotor vllius mali culpae, vel
transformationis essentialis: Sed illud accidentaliter
& contingenter contra sanctam eius voluntatem exor-
tum est.

Quod enim natura illa in homine, ad operandum
& non ociandum condita: Propter apostasiam autem,
maledicta & à gubernatore Spiritu sancto deserta, &
sibi soli relicta, aliud posset, quam perpetuo impetu rue-
re & furere contra normam mentis & iusticiae diuinæ.
Etiam si nulla alia noua, & contraria substantia effici-
tur, & per essentialem transmutationem creatur. Amis-
sa enim sapientia, iusticia & vita, sua sponte, & sola vi
illius voluntariae apostasiae, succedit stultitia, iniusticia
inimicitia & mors: fitq; auersa à Deo creatura, similis
naui, quae disiecta & destituta gubernatore, velis & re-
mis, arbitrio ventorum ac fluctuum huc illuc agitur,
& in scopulos impingit, donec in frustra frangitur &
pessum it. Sicut Deus inquit Psalmi, 81. Populus meus
non audiuit vocem meam, neq; Israel acquieuit mihi:
Ideo dimisi eos in prauitate cordis sui, vt irent in con-
silijs suis.

Porro si peccatum originale, ne quidem in angelis
lapsis, sine blasphemia sanctissimi Dei potest demon-
strari, quod sit substantialis transmutatio, in nouam
specificam formam efficaci maledictione Dei facta,
multo minus in hominibus.

Quocunq; igitur te vertis, Illyrice, cum tuo nouo dog-
mate, siue ad Dei siue ad angelorū, siue ad Prophetarū
iudicium & testimoniū, vbiq; causa cadis & repelleris.

C ij

Si

Si prouocas ad Deum, illico te retundit tam dis-
ctis quam factis. Quomodo enim is Angelos & homi-
nes sua efficaci maledictione substantialiter inuerteret
& peruerteret? qui gloriatur, Hose. 13. Perditio ex te Is-
rael, salus autem tua ex me? Item Leuitici 19. Sancti
estote, quia ego sanctus sum. Item Malach. 3. Ego sum
Deus qui non mutor, id est, sum immutabilis in bono
morali efficiendo & promouendo, contra malum mo-
rale seu culpæ: Idem etiam tam multiplicibus factis de-
clarauit, veluti prohibitæ vetitæ arboris in Parady-
so, insitione & promulgatione decalogi, tot atrocibus
minis ac pœnis scelerum, ipsa denique crucifixione filij
vnigeniti: Quæ omnia testantur me non esse effecto-
rem, peruersorem, promotorem, sed æternum potius
iudicem, vindicem & hostem corruptæ naturæ, omnis
anomiæ & turpitudinis &c. Tot modis Deo vindican-
ti gloriam suæ sanctitatis, nonne desines, Illyrice, ad-
uersa fronte contradicere?

Sitibi sanctorum Angelorum consensum polli-
ceris, vniuersus ipsorum chorus contra tuum dogma
insurgit, & Esai. 6. Deum optimum ac purissimum
conditorem consentientibus hymnis celebrans in-
quit: Sanctus, sanctus, sanctus Dominus Deus Zeba-
oth, pleni sunt Cœli & terra gloria tua, id est, glorio-
sis & ineffabilibus bonis & beneficijs. Id si verum
est, impie conspurcas & prophanas, Illyrice, gloriam
sanctitatis Dei, cum contendis, reginam & vim illam
præpotentem peccandi, tam in Angelis in Cœlo,
quam in hominibus in terra, efficaci maledictione
Dei esse productam. Hoc tam magnificum angelici
chori testimonium, non deberes tam superbe asper-
nari, & mendacij arguere.

Si

Si atrocinum quæris apud Prophetas, omnes
pariter pro gloria sanctitatis Dei, contra tuum blas=
phemum paradoxon sua tela dirigunt & iaculantur.
Petit te Moses, Deute. 32. Fidelis est Deus, & non est
iniquitas in eo, iustus & rectus est. Prosternit te David
Psalm. 5. Non Deus es tu, cui placeat impietas &c. Si
non placet, quomodo igitur eam efficeret, & hominis
substantiam sua efficaci maledictione inuerteret &
peruerteret? Idem Psalmo 145. Iustus est Dominus in
omnibus vijs suis, & sanctus in omnibus operibus su=
is. Ergo præpotens illa regina Illyrici in peccando,
non est opus Dei efficaci eius maledictione produ=
cta.

Postremo si suffragium speras ab Apostolis, stant
omnes armati & conglobati aduersus te, & causam
Dei agunt, contra tuam præpotentem reginam. A=
trum profecto calculum inicit contra te Iohannes
cum 1. & 2. capite suæ Epistolæ dicit, Deus est lux, &
non sunt tenebræ in eo. Item concupiscentia carnis,
non est ex Patre, sed ex mundo. Ergo neq; præpotens
regina peccandi, quæ est ipsa concupiscentia carnis,
profecta est ex efficaci maledictione Patris, sed ex
mundo.

Huic concinit Iacobus Capit. I. vbi quasi ex pro=
fesso Illyricum ab errore reuocans inquit: Ne erre=
tis fratres dilecti, Omnis donatio bona, & omne do=
num perfectum est è supernis, à Patre luminum, a=
pud quem non est transmutatio aut conuersionis ob=
umbratio, &c. Audis ne iterum Illyrice, argui te erro=
ris, quod imputando præpotentem reginam tuam

C iij in

in peccando, efficaci maledictioni Dei, tribuis Deo
transmutationem ex bono in malum, & conuersionem
lucis in obumbrationem tenebrarum, qui tamen per-
petuo manet immutabilis pater luminum, & omnium
bonarum donationum duntaxat, & non prauarum.

Quamobrem, cum ipse palam videas, & in tua
conscientia conuincaris, te cum tuo dogmate depul-
sum et profligatum esse, ex tota arce sacrae scripturae,
& nihil amplius praesidij & suffragij, neque in Deo, neque
in Angelis neque in Prophetis neque Apostolis reliquum
habere, praeter pauca aliquot folia ficulnea, hoc est
contorta dicta scripturae & Lutheri ad defensionem
tuae fanaticae sententiae: Obtestor te denuo per gloriae
sanctissimi Dei, quae a te deformatur & in discrimen
adducitur: Per tuam ipsius salutem, quae ob pertinax
hoc certamen periclitatur: Denique per ecclesiae affli-
ctissimae piam tranquillitatem, quae hoc fimesto dissi-
dio in infinitum turbatur & dissipatur, ut desinas vrge-
re, hoc nouum, periculosum, & antea inauditum parado-
xum, quod peccatum originale sit substantia seu substan-
tialis specifica forma efficaci maledictione Dei effecta:
Redeas ad pristinam simplicitatem καὶ ὁποῦντως
ὑγιενῶν λόγων. (ut Paulus monet): Et contineas te,
intra debitos hosce limites & septa scripturae: Quod
peccatum originale sit totalis corruptio, tam substan-
tiae quam accidentium in nostra natura priuatiue bo-
norum & positiue malorum, non tamen quantum ad
moralia attinet vlla vi efficaci & cooperatiua Dei, Sed
sola vi apostasiae exorta impellente Satana: Et quod
plane infinitum malum sit, propter violationem infi-
niti boni, quod est ipse Deus: Ex quo impossibile
sit

fit emergere, nisi tota trinitas nos absorptos inde extrahat, Filius mediator expiando, pater remittendo. Hac ratione manet Deo gloria iusticiæ illibata, & nobis confessio culpæ syncera, vt recte cum Daniele 9. Cotidie coram Deo confiteamur, Tibi Domine iusticia, nobis autem confusio faciei.

Porro confirmata in hunc modum denuo orthodoxa sententia de peccato originali, & euerso fanatico & blasphemio delirio Illyrici, ex immotis scripturæ fundamentis, diluam quoque præcipuas aliquot ipsius obiectiones & exceptiones, quæ saltem aliquam speciem veritatis in eius refutatione mihi oppositæ, præ se ferunt, & me quoque modo prægrauare videntur, iuxta dictum Salomonis Prouerbio: 26. Responde stulto, iuxta suam stultitiam, ne videatur sibi sapere.

Primo commonefeceram ipsum, statim in vestibulo meæ sententiæ lenibus verbis, nocentissimæ eius temeritatis, quod præmatura & præcipiti publicatione noui sui dogmatis, & priuatarum mearum epistolarum, non solum ius amicitie nostræ violasset, verum etiam certamen longe nocentissimum accendisset, & afflictam ecclesiam nouis turbis, Schismatibus & scandulis inuoluisset, contra præcepta Syracidis & Salomonis de occultandis arcanis, & contra horribiles minas Christi Matth. 18. de vitandis scandalis.

At Illyricus more vsitato tergiuersantium, calidum pariter & frigidum mihi efflat. Partim enim
C iij negan-

negando vocat narrationem meam, de mutua nostra collatione, simpliciter figmentum falsissimum: Partim probat meam ingenuitatem, quod aperte confessus sum producta testimonia eius prouocationis. Gloria- tur et iam de sua docilitate, quod meo hortatu suam pro- positionem de Peccato originali, in sua clauis correxe- rit, alioqui multo crassius eam in medium prolaturus. Cur igitur appellat narrationem meam falsum figmen- tum, Nimirum, quia non omnia ad palatum eius re- spondi. Apud Illyricum enim falsa ceperunt dici, quæ non iuxta placitum eius dicuntur: Vera autem quæ ipse probat.

Errat prorsus etiam in eo, quod citata à me dicta ex Salomone & Syracide, de tacendis arcanis amico- rum, torquet tantum ad politica negocia, quasi isti duo ecclesiastici scriptores similes Theognidi vel Hesio- do, de politicis duntaxat negocijs scribant, & amicitia- as Christianorũ, doceant similes Ethnicis coniunctio- nibus, qualis Ciceroni cum Pomponio Attico fuit, in rebus Carnalibus. Imo maxime vrgent etiam virtutes primæ tabulæ, & docent vsum Christianæ amicitia- præcipuum esse in rebus spiritualibus, & tentationibus ac consolationibus animæ, quas sæpe amicus amico in sinum effundit, & non prodest effutiri. Sicut Salomo Prouer. 27. seipsum declarans diserte inquit: Cor læta- tur fragranti Deo, amicus autem amabilis est propter consilium animæ, Id est, ad animam ex tentationibus & dubitationibus erigendam. Sicut Ionatas Dauidem afflictum & perculsum metu mortis consolatur: Et ami- ci Hiobis de Dei gubernatione cum eo disputant. Ideo Illyricus nequaquam isto frigido cauillo effugit crimen violatæ amicitia-.

Multo

Multo verò ineptius & insulsius est, quod se tue-
tur dicto Christi Luce. 8. Nihil est absconditum, quod
non reuelabitur, & quod in cubiculo loquimini, in te-
ctis prædicabitur &c. Perinde ac si propositio Illyrici,
(quod peccatum originale sit substantia, efficaci male-
dictione Dei effecta) esset certum Euangelium, de quo
Christus in illo loco loquitur, quod non intra limites
Iudeæ, quasi angusti cubiculi sit mansurum, Sed ab A-
postolis sit propagandum pervniuersum orbem.

Eodem pertinet, quod Illyricus allegat editio-
nem epistolarum Pauli, Petri, & aliorum, quæ tanquam
certa & definita dogmata, sine periculo & scandalo
lucem ferre potuerunt, sicut Paulus expresse suas Epi-
stolas alijs ecclesijs communicari præcipit. At meæ
Epistolæ ad Illyricum fuerunt priuatæ & disputabiles,
instar immaturi foetus, Ideo nequaquam ecclesiæ fue-
runt proponendæ & euulgandæ. Sicut Petrus I. Epi. 4.
monet, Si quis loquitur, loquatur vt eloquia Dei, Hoc
est, certa, definita & analogia fidei, non periculosa &
absurda paradoxa, quibus ambitiosa ingenia se osten-
tare solent, & de quolibet nouo inuento thraſonice tri-
umphare: Hoc ante me nemo sciuit, Ego primus sum
eius autor, & ideo publicationem eius præcipito, ne
alius mihi laudem præripiat. Quemadmodum in
Hiobe 32. Elihu veluti commune exemplum tumido-
rum & persuasione singularis sapientiæ turgentium
Spirituum inquit: Proponam ego quoq; scientiam, quo-
niam plenus sum verbis, & angustiam mihi facit Spi-
ritus ventris mei: Ecce venter meus est, sicut mustum,
& sicut lagenulæ, quæ rumpuntur: loquar igitur, vt
euacuem me, Hoc est, vt Lutherus Germanice expo-
D nens

nens inquit: Die vbergeisliche kunst wil den bauch zureis-
sen/darumb mus sie heraus/vnd solte gleich die Kirche drüber
zu bodem gehen.

Reuera igitur Illyricus reus est non tantum vio-
latae mecum amiciciae, Sed etiam praesentium scan-
dalorum, & schismatum, in Coelum vsq; clamantium,
quae aliquando sentiet cum dolore & gemitu, vbi con-
scientia eius iam cubans pro foribus, expergefata fue-
rit. Vtinam interea serio ad suam salutem resipiscat.

Animaduertit tamen multos bonos & cordatos
offendi nouitate sui dogmatis: Ideo vt ei conciliet au-
toritatem, conatur omnibus persuadere, nequaquam
esse nouum, sed ante & post obitum Lutheri sanctae me-
moriae receptum & vsitatum fuisse. Id an verum sit, tes-
tabuntur alij, qui tempore Lutheri vixerunt, & eius
scripta & certamina cognita habent. Ego pro mea per-
sona dico, me ante etiam Illyricum, Lutherum per se-
ptem annos Vuitembergæ audiuisse concionantem
& legentem, initio facto à 1532. anno, sed nihil tale
vnquam ex eo intellexisse: licet tunc temporis in acer-
rimo conflictu cum Erasmo, & alijs liberi arbitrij pa-
tronis, multo maiorem occasionem vrgendi hanc pro-
positionem de essentiali transformatione habuerit,
quam nunc Illyricus.

Post eius obitum cepit Illyricus omnium prima
nouae huius structurae fundamenta iacere, arrepta oc-
casione ex locis communibus Philippi, de tribus cau-
sis concurrentibus ad conuersionem hominis, quas
recte

recte quidem contra Adiaphoristas, & Strigelium taxavit, & demonstravit, Peccatum originale, non tantum (vt illi opinati sunt) esse corruptionem accidentium, sed ipsius substantiæ, ita vt nulla capacitas, aptitudo vel modus agendi ad nostri conuersionem in nobis reliquus existat. Id ego vna cum alijs veritatis amantibus, constanter cum eo professus sum, & Deo me regente, profitebor vsq; ad finem vitæ. Verum Illyricus non contentus hac asseueratione, paulatim progredi cepit ad præsens paradoxon, & omnium primam eius mentionem in fine Vinariensis disputationis fecit, quærente Strigelio, Num peccatum originale sentiret esse substantiam.

Licet autem parce ac tenuiter id fecisset, tamen multos fratres nouitate & absurditate rei ita obstupescit & alienauit, vt grauius cum eo expostularent. Ego vero vsq; adeo defixus fui in admirationem eius zeli pro veritate aduersus corruptelas, vt minus ei aduersatus sim. Imo pro mea credula simplicitate mihi ab eo persuaderi passus sum, vt disputationem Vinariensem præsentem paradoxo contaminatam, meo nomine in publicum edi permitterim: Cum id à me flagitarit.

Quanquam autem satis audacter Illyricus de me affirmat, quod totos tredecim annos suum paradoxon constanter propugnauerim, tamen probo sequentibus actis, non vsq; quæq; firmum fuisse assensum, sed mixtum dubitatione. Primo, quod in libro Saxoniarum confutationum, à me & D. Stoffelio latine conscripto, & à D. Maximiliano germãice reddito, & ab utroq;

D ij

puni-

punica fide seruata, prorsus hæc propositio non extat neq; in vllis meis libris in publicum editis. Deinde longo post subscripsi confessioni nobilissimi viri D. Meiendorffij, in qua hæc propositio expresse damnatur, non sine vehementi stomachatione & exostulatione Illyrici, ita tamen, vt coniunctus mecum manserit: Imo monitus à me, insuper etiam errorem suum aliquatenus correxerit, licet non penitus sustulerit. Quomodo igitur ipsi constat, quod inter tot manifesta indicia meæ de eius paradoxa hæsitationis, totos tredecim annos ab eius partibus firmiter steterim, donec tandem nunc ob iunctam cum D. Heshusio affinitatem seduci me passus sim.

Inter omnes vero iniurias, quibus me in refutatione insigniter afficit, vix vlla est grauior & magis in oculos incurrens, quàm retorsio Manichæismi in me, quam vt ipse contra se tanto incredibiliorem & monstruosiore efficiat, conatur eam extruere ex illis ipsis verbis, quibus ego Manichæismum acerrime redarguo & oppugno. Ita enim contra me argumentatur disputator & prouocator inuictus:

Destructio hominis est peccatum originale.
Destructio hominis, teste Musæo, est à Deo.
Ergo Peccatum originale, teste Musæo est à Deo.

Respondeo. Nego consequentiam, quia fallacia æquiocationis in vocabulo destructionis gignit quatuor terminos. In maiore significat efficacem positionem mali culpæ seu moralis, quod ipse Illyricus Deo sanctissimo palam ascribit, cum affirmat efficaci maledictione

dicione Dei formam hominis optimam transmutatam
in pessimam, sicut supra satis euidenter ex eius pro-
prijs verbis demonstratum est. Ego vero peruicacissi-
me nego huiusmodi peccatricem transmutationem in
Deum sanctum cadere posse.

In Minore autem Syllogismo vocabulum destru-
ctionis significat malum pœnæ, quo Deus lapsas & in-
gratas creaturas punit & destruit, non effectione ali-
cuius positiui mali moralis, sed priuatione dati boni &
inflictione dolorum. Quemadmodum Feudarius in-
gratum & perfidum vasallum optimo iure collatis re-
galibus & priuilegijs priuat, & conijcit in carcerem
aut etiam morte plectit, Non tamen censendus est quia
si tali pœna efficit vasallum malum, & adigat ad
peccandum. In hac posteriore significatione ego vo-
cabulum destructionis usurpauit, Cum dixi hominem
ob ingratitude à Deo destructum. Id si Illyricus in
me reprehendit, tanquam Manichæum, derogat Deo
iustitiam in iudicando, puniendo & destruendo malo
culpæ: Sicut econtra imputans ei efficacem maledi-
ctionem in peruersione formæ essentialis in pessimam,
priuat Deum sua bonitate & sanctitate, & reuera
tribuit ei Diabolicum opus, & negat eum esse immu-
tabiliter bonum moraliter, aduersus malum culpæ,
contra hæc dicta, Malach. 3. Ego sum Deus & non mu-
tor. Item I. Epistola. 2. Concupiscentia carnis non est
ex patre, sed ex mundo.

Vides hic, pie lector, vter nostrum Illyricus ne,
an ego Manichæismum profiteatur: Et qua veritate nis-
tatur tragicus eius clamor contra me, quem toties in
D iij sua

sua refutatione ingeminat: Musæus est Manichæus,
Musæus est Manichæus, quia idem docet, quod in me
damnat &c. Si gauderem eius malis, possem nunc eius
sarcasmos in ipsum retorquere & dicere. Eat nunc Il-
lyricus, & clamet Musæum esse Manichæum, sed absit
à me diabolicus iste furor lapsi fratris, calamitatibus
insultans & eius oppressione sitiens.

Parcat tibi Dominus pro sua immensa clemen-
tia, licet id scienter & affectate contra conscientiam fa-
cias. Non enim ita rudis es Theologiæ & Dialecticæ,
vt supra dictam fallaciam æquiocationis in vocabu-
lo destructionis non intelligas: Sed impatientia meæ
fidelis admonitionis te ita dementat, & transuersum
rapit, vt vndecunq; arripias tela ad ferendum & con-
spurcandum monitorem tuum. Verum recollige te, &
noli te ipsum sciens & volens subinde profundius in
conceptum errorem mergere, & in iram Dei præcipi-
tem dare. Scias etiam nos magis in nostra sententia
confirmari, quando non veris sacre scripturæ bom-
bardis, Sed scurrilibus bombis falsorum conuicio-
rum, & mendacibus retorsionibus criminis nos oppu-
gnas.

Eiusdem farine est illa quoq; valde contumeli-
osa mei exagitatio & flagellatio propter vocabulum
chaos: quasi ingens piaculum commiserim dicendo,
peccatum originale esse chaos omnium malorum. Id
vociferatur data opera insidiosè me posuisse, vt auerte-
rem lectores à speculanda illa regia arce, quam solam
ipse

ipse pro suo perspicaci acumine, peccato originali, tan-
quam præpotenti reginæ inhabitandam consecrauit,
ad quam meum vocabulum chaos minime quadrare
dicit, vtpote nimis late vagans, & quasi quoddam di-
luuium vniuersum orbem terræ occupans & submer-
gens, Bonè Deus, quid non deprauat libido calum-
niandi? Et quid tam bene ac simpliciter dici potest,
quod non in pessimam partem rapiat?

Quin ipse facile meum consilium & propositum
ad bonum & non ad malum animaduertere potuisset,
nisi malignis suspicionibus penitus esset excæcatus.
Sum veritatis dicendæ, & reginæ viæ tenendæ cupidis-
simus. Hærebam autem inter vocabula Accidentis &
Substantiæ, in quibus controuersia præsens de pecca-
to originali vertitur veluti inter Saxum & sacrum (vt
dici solet) vel potius inter duo extrema, quorum neu-
trum rei veritati exprimendæ satis idoneum iudicas-
bam.

Quemadmodum enim Substantia, seu substantialis
transformatio sine blasphemia accusatione Dei, (quod
sit autor mali culpæ) nequaquam obtineri potest: ita pueris
lis & nimis exilis definitio Accidentis (quod possit as-
desse vel abesse, citra subiecti corruptionem) nullo mo-
do respondet grauitati peccati originalis, & excludit
corruptionem substantiæ, quæ tamen serio profiteor, li-
cet transformationem non admittam: Ideo vocabulū
accidentis latius extendi & vniuersaliter accipi, pro
omni re, quæ non est substantia, sed est in alio mu-
tabiliter, ita, vt comprehendat totum chaos malorum,
D iij quod

quod, per lapsum primorum in parentum naturam nostram occupauit.

Id sicut vere, ita bono & simplici animo dixi maioris ponderis gratia: Quemadmodum illi solent, qui loquentes aliqua de re valde abominabili, noxia & mala: Destituti autem verbis idoneis, & videntes eius magnitudinem nulla oratione satis depingi posse, tandem dicunt, Summa summarum, Est reuera chaos, Abyssus & lerna malorum, cuius atrocitatem, nulla mens cogitatione assequi, multo minus lingua verbis explicare queat. Hoc cine tam grande est sacrilegium, ob quod Illyricus tantopere tumultuaretur & nihil non mali inde fugeret?

Non nego peccatum originale præcipue existere in summis viribus animæ cum Deo viciose agentis, per suam cœcitatem, incredulitatem, iniusticiam, inimicitiam, & similia damnabilia monstra. Verum contra non ita arcte in illam vnicam sedem id includo, vt prorsus negem id inesse cæteris inferioribus membris ac viribus, quasi essent immunes ab ista tetra labe. Statuo enim hoc infernale malum perrepsisse & corrupisse vniuersas vires & medullas tam corporis quam animæ, vt nullæ suum officium faciant. Sicut Paulus Roma. 7. dicit: Scio quod in me, hoc est in carne mea habitat nihil boni: Et ne caro intelligatur de vna aliqua solummodo parte animæ, mox seipsum explicans inquit: Video aliam legem in membris, tanquam pluribus, Et non in membro, tanquam vno, Hinc Lutherus in Gen. fol. 102. prima facie dicit: Venenum hoc diffusum est per totum corpus &c. Sed qui hoc sentit, is ab Illyrico existimatur nihil certæ Theologiæ habere.

Sens

Sentio animam pariter & corporis membra, hoc est, tam gubernatorem, quam ipsos etiam subditos peccato originali contra normam legis diuinæ ruere. At Illyricus præpotentem illam vim & reginam peccandi in supremum gradum animæ includens, loquitur de originali peccato, perinde ac si pessimus aliquis gubernator imperaret bonis subditis. Vsq; adeo enim exacte persuadet sibi vniuersas latebras naturæ humanæ exploratas & distributas habere, vbi peccatum originale habitat, vel non, vt qui saltem latum digittum ab eius conceptis speculationibus discrepat, prorsus nihil certæ Theologiæ habere censendus sit. Hac ratione ipsis quoq; Prophetis certæ Theologiæ cognitio derogatur, qui omnes fatentur, peccatum originale esse malum incomprehensibile, & soli Deo καὶ ἰογυάσῃ penitus perspectum.

David certe Psalmo 51. vocat veritatem in abscondito, & sapientiam arcanam: Eatenus tamen ecclesiæ patefactam, ne cum cœcis Philosophis & Pelagianis, falso sibi imaginetur, peccatum esse prauam duntaxat locomotiua gubernationem, & externæ disciplinae violationem: Sed potius interiorem immundiciem, & corruptionem totius naturæ, lapsu Adæ contractam: Veruntamen vsq; adeo profundam, vt nemo vnquam etiam sanctorum eam penitus exhausterit. Sicut David iterum Psal. 19. dicit: Delicta quis intelligit, Ab occultis meis munda me Domine. Similiter Ieremias capit. 17. Peruersum est cor humanum per omnia atq; præfractum, quis cognoscet illud? Ego Dominus

E

minus

minus scrutor cor & renes, vt de vniciq; iuxta vias
suas, & secundum fructum operum eius.

Hinc testantur omnia exempla Sanctorum, quod quoties in exercitio pœnitentiæ peccatum suum Deo confessi sunt, non dixerunt de vlla transformatione essentiali animæ, in certa parte hærente: Sed in genere questi sunt de vniuersali corruptione, vna cum omnibus cogitationibus, dictis & factis, quod iustam Dei iram & pœnam commeruisse: veluti Daniel 9. Tibi, soli iusticia, nobis autem confusio faciei: Paul. Ro. 7. Scio quod in me, hoc est in carne mea habitat nihil boni. Item Rex Manasse in carcere putrescens inquit: Peccata mea plura & grauiora sunt, q̄ arena maris, miserere mei iuxta immensam misericordiam tuam, &c. Hi & similes pœnitentiarij & confessores peccati iudice Illyrico, nihil certæ Theologiæ habuerunt, sed in eius scholam relegandi essent, vt ex acuto & arguto eius cerebro discernent, in qua parte animæ, præpotens illa vis & regina peccandi, efficaci maledictione Dei effecta, sederet.

Num tu Illyrice existimas, quenquam damnari, tanquam non recte pœnitentem, qui omissa tua periculosa & curiosa fantasia, de substantiali transformatione animæ, simpliciter & generaliter, iuxta veterum sanctorum exemplum, coram facie Dei toto pectore confitetur, peccatum originale esse vere chaos omnium malorum, seq; esse perditissimum peccatorem, & suam culpam grauiorem, quam vt eam
cogi-

refutatione prædictarum causarum recte citasse remitto
lectorem ad loca.

Illud tantum modo breuitatis gratia moneo, vt
pius lector consideret, quam turpiter in sua refutatione,
tractans hunc locum, sibi ipsimet contradicat. Simulat
primo singularem modestiam & religionem, qd
tanquam de mysterio imperscrutabili, nolit pronun-
ciare, quid & quantum Deus & Satan præstiterit &
contulerit in illa horrenda hominis methamorphosi.
Vtinam promissi huius seruans mansisset. Verum
mox suæ modestiæ oblitus, audacissime facit id per-
scrutabile, quod Paulo ante imperscrutabile autuma-
uerat, cum illam plusquam Manichæam blasphemam
euomit: quod præpotens vis & regina peccandi,
tam in Angelis quam in hominibus grassans, non
sine efficaci maledictione Dei, ex optima in pessimam
quandam imaginem sit peruersa & inuersa. An non
hic aperte determinas & definis, quod antea simula-
bas te in medio relinquere. Neq; id magnopere mi-
rum. Cum enim tam arduum & soli Deo possibilem
effectum: videlicet, substantialem transformationem
animæ humanæ in nouam speciem ecclesiæ obtrudas
credendum, necesse est, vt inter alias causas efficien-
tes, Deum quoq; colloques & numeres, & ei tam fœ-
dam notam mali culpæ inuras: quandoquidem vides
Satanam solum ad tam difficilem effectum nequa-
quam sufficere.

Passim magnifice te effers, propter singularem
certitu

certitudinem & plerophoriam de peccato originali,
quasi omnia ad viuum vsq; refecaris, & enuclearis. Nos
vero licet perspicue loquentes, tamen vsque adeo ob
incertitudinem criminari, vt longe etiam ipsos Papis-
tas & Scholasticos doctores, nobis anteponas, tan-
quam dextris peccatum originale tradentes. Parcat
tibi Dominus ob effrenem linguam, & insatiabilem
libidinem obtrectandi & maledicendi: Conuincunt
te manifeste & scripta & conciones nostræ, quod toto
cælo à Papistis non minus in hoc articulo atq; in om-
nibus alijs separati simus.

Nos ex limpidis fontibus Israel profitemur, pec-
catum originale esse corruptionem tam priuatiam
boni, quam positiam mali, non tantum in accidenti-
bus, sed etiam in ipsa substantia, vsq; adeo atrocem, vt
ad nostri conuersionem & saluationem nulla prorsus
insit nobis amplius mica vel scintilla reliqua, & sit ma-
lum plane infinitum, propter offensionem Dei, boni
infiniti: Neq; vlla ratione nos inde posse eluctari, nisi
gratuita remissione & receptione æterni patris in gra-
tiam propter filium mediatorem, accedente etiam re-
generatione Spiritus sancti, iuxta testimonium Pauli
Ephes. 2. Seruati estis gratia per fidem, idq; non ex vo-
bis. Dei donum est, non ex vobis, ne quis gloriatur.
Nam ipsius opus sumus conditi in Christo Iesu, &c.

His omnia contraria tradunt Papistæ: Negant
corruptionem nostræ naturæ totalem: Peccatum ori-
ginale

E iij

ginale dicunt post baptismum tantum fomitem ad peccatum, non ipsum peccatum: Affirmant naturalia adhuc esse integra: Comminiscuntur meritum congrui & condigni: Somniant opera supererogationis, quibus plus præstetur, quam Deus postulat. Hæc & alia plurima hæretica monstra, cum optime nouerit Illyricus, tamen papistas præfert nobis, dissimulans hæc portenta, & laudans eos vel eo saltem nomine, quod peccatum in certo prædicamento collocent.

Egregiam vero laudem, qua papistæ ipsum etiam Illyricum vincunt. Vult quidem videri, quod peccatum originale ponat in prædicamento substantiæ: At bone Deus quam dubitanter & fluctuanter? In initio interrogatus in disputatione Vinariensi à Strigelio, Num peccatum originale esset substantia: Constanter id quidem asseruit, & aliquantisper etiam defendit. Nunc vero inde depulsus varijs modis huc illuc nutat & vacillat: Modo ait nullam esse quæstionem de substantia: Modo se vocem substantiæ improprie usurpare & tamen manere cum peccato originali in prædicamento substantiæ, licet improprie: Modo se loqui de essentiali transmutatione, & ea quidem non totius animæ, sed aliquoti gradus: Aliquando dicit à solo Satana tanquam potenti quodam creatore productam: Aliquando etiam efficaci maledictione Dei: Interdum fingit lapsum hominem, ab integro, tota specie differre, Verum tamen non tali specie, qualem Moises
Genes.

Gene. I. vocat proprie speciem & Deo creatori tribuit
sed improprie speciem qualem vitriarij, fabri & alij
cotidie solent efficere, &c.

Ita ludit & tergiuersatur perpetuis fallacijs plu-
rium propositionum, antilogijs, æquiocationibus,
& peruerfionibus suæ ipsius orationis: Neq; vult iu-
xta regulam Christi Lucae 19. (ex ore tuo iudico te
serue nequam) in ordinem redigi, & redargui, sed ex
sua ipsius mente & interpretatione: Alioqui si verba
eius propria contra ipsum vrgentur, continuo vocifer-
ratur & crepat calumnias & crimen falsi. Quid igi-
tur cum eo agas, apud quem neq; sic sic, neq; non,
non est, sicut Christus Matthei 5. à Christianis po-
stulat.

Fui & ego aliquando in ea spe & opinione, vt
statuerem conducibile fore ad compositionem huius
controuersia, Si Illyrico daretur copia disputandi in
publica Synodo: Verum nunc cogit me eius in con-
stantia diuersum sentire. Si enim ita volubilis est in
verbis scriptis, & iacentibus ante oculos totius ec-
clesia: quid facturus esset in sermonibus prateruo-
lantibus aures, vt interim taceam de eius furiosa im-
potentia in maledicendo.

Hæc incommoda reddunt præsentem controuersia
prorsus insanabilem, cuius alioqui celerẽ finem, & læ-
tã catastrophem pro mea persona cupidissime expeto,
offerens me vero pectore ad nihil nõ faciendũ, vt profl-

E iij

gatis

gatis errorum nebulis, lucidus sol saluificæ veritatis, in ecclesia fulgeat, triumphet & palmã obtineat ad æternam gloriam sanctissimi Dei, & ad fructuosam mœstæ ecclesiæ ædificationem.

Sanctissime & iustissime Deus, pater saluatoris nostri Iesu Christi, æterne fons omnis bonitatis ac puritatis, & acerrime hostis, iudex ac vindex omnis anomie, & immundicie: Nos miseri serui tui, in statione nostra, in quã nos collocasti, pro gloria & veritate tua excubias agentes, vero pectore & ingenuo ore, coram te & sancta tua ecclesia testamur & profitemur, nos originali peccato, & prognatis inde fructibus, vsq; adeo grauiter lapsos & corruptos, vt nostra culpa lædens & violans te infinitum bonum, plane etiam ipsa sit infinita, & commeruerit æternam nostri abiectiõnem, & reductionem in nihilum: Nisi tu ex immensa misericordia, iustam iram tuam temperasses, & nos tam iuxta formam, quam materiam licet corruptissimos, homines tamen manere permisisses, & coeternum filium tuum mediatorem: cum misera carne nostra æterno foedere copulasses, ad nos redimendos, iustificandos, sanctificandos, & tecum rursus iungendos ad æternam consuetudinem & salutem: Pro quibus inenarrabilibus beneficijs immortales gratias tibi agimus.

Cœterum licet hanc orthodoxam Confessionem iuxta infallibilem verbi tui normam, palam coram te & tua ecclesia, linguis pariter & scriptis publice
& pri-

& priuatim, plurimos iam annos, inter durissimas æ-
rumnas & persecutiones sonemus, fideliter ad poste-
ros propagemus, & corruptelis saluificæ veritatis tuæ
constanter contradicamus: Tamen Matthias Flacius
Illyricus, ex socio & commilitione, acerbus hostis fa-
ctus, vt nostrum curriculum remoretur, & vniuerso or-
bi nos exosos reddat cum nostris laboribus, contra
suam conscientiam, derogat nobis certam Theologi-
am, & abiicit nos infra omnes sorbonistas, solum pro-
pter eam causam, quod eius nouum, periculosum, & in-
tuam blasphemiam redundantem phrasin de essentia-
li transformatione animæ, in contrariam specificam
formam, quam ipse efficaci tuæ maledictioni tribuit,
iuste reprehendamus.

Obsecro igitur te propter tuam sacrosanctam
gloriam, pro qua nunc dimicamus, & contumelias
sustinemus, vt nos fragilia organa, in ministerio tuo,
potenti manu protegas, Spiritu sancto in recta semita
tuæ saluificæ veritatis finaliter custodias: Matthe-
am Flacium Illyricum, non pro suo merito perdas
(sicut ipse ex insatiabili cupiditate in suis scriptis exi-
tium nostrum indefinenter à te flagitat) sed vt erran-
tem benigne in viam reducas, & ad agnitionem ac
correctionem datorum scandalorum reuoces, tuæ
ecclesiæ piam & salutarem pacem tribuas, ne hisce
funestis schismatibus lux verbi tui amittatur, & to-
tus mundus in extremum epicureismum mergatur,
& igneo diluuiio gloriosi aduentus filij tui, præ fo-
ribus

F

ribus

ribus instantis, absorbeatur. Exaudi nos, exaudi nos,
propter vnigenitum, & nobis dulcissimum filium
tuum, Dominum nostrum crucifixum &
resuscitatum pro nobis Amen,
A M E N.

Optato...
gloriam, pro qua nunc dimittimus, & conuulsum
interuenire, et nos regis organa in manu ferre
fecerunt manu proceras, & in manu adferre in
que salubres veritates inuenerunt: & in
sancti illius, non pro suo merito ferretur
(deus ipse ex his causis in suis scriptis ex
tum nostrum in hac parte) sed ut in
tem benigno in vitam reducat, & ad agnitionem
correctionem dantem, & ad agnitionem
ecclesie primam & salutem pacem tribuat, ne hinc
sanctis salubres huiusmodi in sanctorum, & to
tus mundus in extremum epicurum in
& igneo diuino gloriose aduentus huiusmodi
ribus

155375

AB: 155375

ULB Halle 3
002 626 284

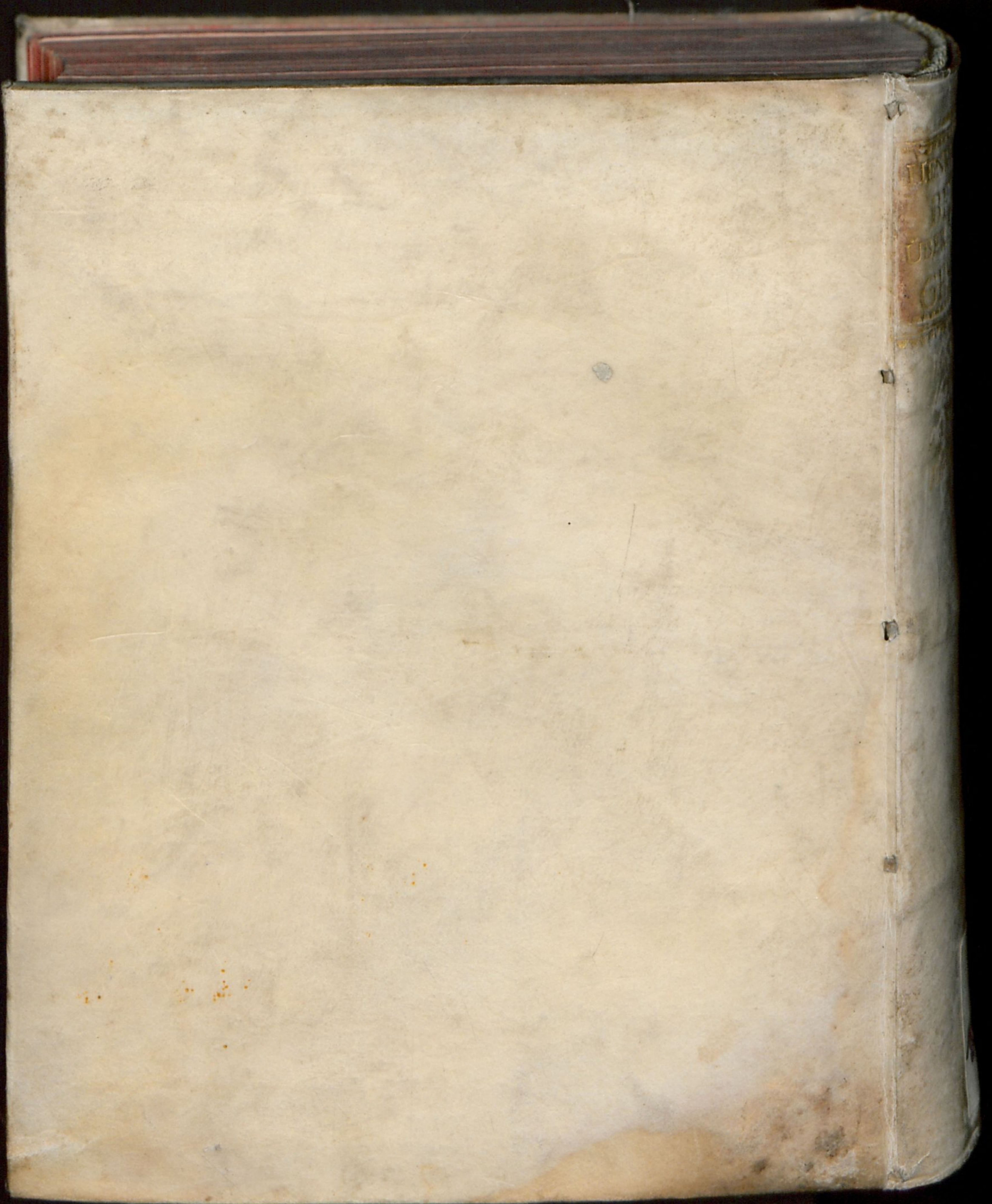

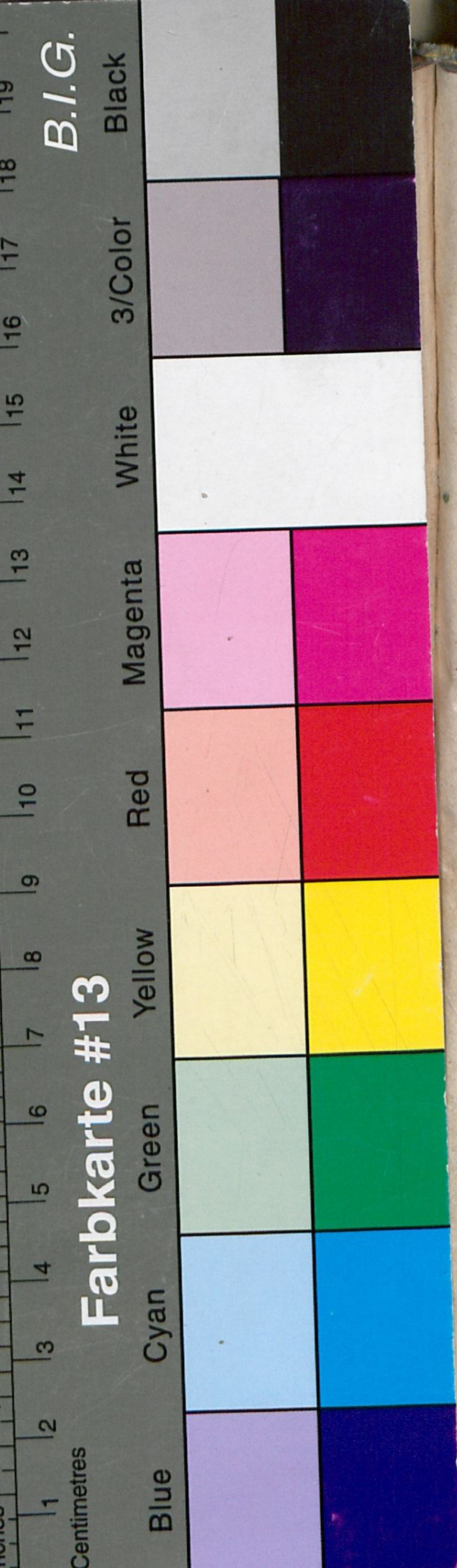
Sb.

R

Vom. 145.

B.I.G.

Black

3/Color

White

Magenta

Red

Yellow

Green

Cyan

Blue

Farbkarte #13

Centimetres

73

REPETITIO ET
 CONFIRMATIO ORTHODO-
 XAE SENTENTIAE DE PECCA-
 TO ORIGINALI: QVOD NE QVA-
 quam sit vlla substantia, sed extrema substantiæ
 a Deo conditæ corruptio : fulta & com-
 munita immoto scripturæ
 fundamento.

Per D.Simonem Musæum.

ADVERSVS FALSAM ET CA-
 LVMNIOSAM REFVTATIONEM
 Matthiæ Flacij Illyrici & eius
 filij fatellitæ.

I E N A E
 Impressum per Donatum Ritzengan,
 Anno M. D. LXXIII.

